

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref.:
14/5053

Vår ref.:
2015/utdhøring/besø

Dato:
13.januar 2015

Høringssvar på forslag om endringer i privatskoleloven

Innledningsvis vil vi si at YS ønsker et utdanningssystem som baserer seg på en sterk offentlig skole av høy kvalitet som tilbyr god og relevant opplæring til alle, uavhengig av sosial og økonomisk bakgrunn og uavhengig av bosted. Vi ser imidlertid at det også kan være behov for et begrenset antall private skoler for å kunne opprettholde et mangfoldig utdanningstilbud. Når det gjelder de private skolene, er vi opptatt av at de ansattes lønns- og pensjonsforhold i private skoler skal tilsvare avtaler og rettigheter som for ansatte i offentlige skoler.

Det foreliggende høringsforslaget er et omfattende dokument. I sitt høringssvar vil YS konsentrere seg om forslag av generell og overordnet betydning, eller som på andre måter berører YS sine interesseområder. I den videre tekst vil det henvises til kapittel og side i høringsnotatet der de enkelte forslagene omtales.

Kap. 1 - Innledning (side 1-5)

I vårt høringssvar om midlertidig dispensasjonsbestemmelse i februar 2014, sa YS at vi ønsker et forutsigbart og oversiktlig utdanningssystem med et lovverk det ikke er behov for hyppige endringer av. Vi registrerer at regjeringen har som målsetting å lage en ny friskolelov som kan samle bred støtte og stå seg over tid, slik at det kan sikres forutsigbare rammebetingelser for eksisterende og nye skoler. Dette mener YS er et fornuftig utgangspunkt for det foreliggende lovforslaget. YS mener også det er fornuftig at det ikke fremmes forslag om å oppheve krav til formål for etablering av private skoler.

Videre støtter vi videreføringen av bestemmelsen om at eiere av friskoler ikke skal ha anledning til å ta ut økonomisk utbytte av skoledriften.

Besøksadresse:

Lakkegata 23

Postadresse:

Postboks 9232

Grønland

0134 Oslo

Org. nr.:

971 454 431

Telefon:

21 01 36 00

Kap. 2 – Lovens tittel (s 5-6)

YS støtter den foreslåtte endringen i begrepsbruk til «frittstående skoler» og «friskoler» for de skoler som ikke er offentlige skoler, men som får offentlige midler. Det synes hensiktsmessig å opprette et skille mellom disse, og skoler som opprettes og drives uten offentlig godkjenning og økonomisk støtte.

Kap. 3 – Godkjenningsordningen (s 3-20)

Forslaget om å videreføre dagens ordning med krav til grunnlag for godkjenning, men med en utvidelse av grunnlaget, anser vi å være en løsning som ligger mellom de to fløyene i norsk politikk når det gjelder synet på friskoler/private skoler. YS håper dette viser seg å være tilstrekkelig for å få en lov som kan stå seg ved framtidige regjeringsskifter.

Private yrkesfaglige skoler

YS registrerer at det i høringsnotatet argumenteres for at etablering av private yrkesfaglige skoler kan bidra til økt rekruttering til yrkesfagene. YS registrerer også at forslaget legger til grunn at partene skal høres før godkjenning gis, at søknader fra skoler som ønsker å opprette tilbud som avviker fra tilbudsstrukturen skal forelegges faglige råd, og at trepartssamarbeidet vil bli ivaretatt gjennom de fylkeskommunale yrkesopplæringsnemndene. Høringsbrevet peker videre på at det kan være en utfordring med dimensjonering.

YS er positive til tiltak som kan føre til økt rekruttering til fag- og yrkesopplæring, men er usikre på om private yrkesfaglige skoler som spesialiserer seg på ett eller få yrkesfaglige studieprogram, i seg selv vil ha en positiv effekt på rekruttering. Vi er imidlertid åpne for å prøve det ut, under forutsetning av at partenes synspunkter blir ivaretatt slik det er beskrevet i høringsnotatet.

Det er viktig at partene høres i godkjenningsprosesser knyttet til søknader om etablering av nye yrkesfaglige skoler fordi det er partene som kjenner fagmiljøer, utdanningene og behovet for framtidig kompetanse. Det er positivt at avvik fra tilbudsstrukturen skal behandles i de faglige råd også for friskolene. Gjennom sin sammensetning fra partene, kan de faglige rådene ikke bare ivareta det faglige perspektivet, men også partenes innflytelse på utviklingen av tilbudsstrukturen innen videregående opplæring.

Høringsforslaget viser til at trepartssamarbeidet blir ivaretatt gjennom de fylkeskommunale yrkesopplæringsnemndene. Her ønsker YS å påpeke at dette ikke er tilfelle, all den stund ikke alle organisasjonene er representert i alle de fylkeskommunale nemndene. Ved siste oppnevning i 2012, som er for gjeldende periode, meldte YS inn kandidater til samtlige fylkeskommuner, men fikk ikke inn representanter i mer enn 10 fylkeskommuner pluss en vararepresentant i en fylkeskommune. Det er i mange fylkeskommuner etablert en praksis med at det kun er den største organisasjonen fra henholdsvis arbeidsgiver- og arbeidstakersiden som skal være representert i Y-nemnda, og det vises liten vilje til å åpne opp for representasjon også fra andre organisasjoner. Hvis trepartssamarbeidet

skal ivaretas også på det fylkeskommunale nivået, er det nødvendig å endre praksis for sammensetning av y-nemndene slik at en sikrer et reelt trepartssamarbeid der hele bredden av organisasjonslivet er representert.

Den største utfordringen med private yrkesfaglige skoler anser imidlertid YS å ligge i dimensjoneringsproblematikken. Antall studieplasser innen de ulike utdanningsprogrammene bestemmes i dag av en kombinasjon av elevens ønsker og antall læreplasser/behov for kompetanse i arbeidslivet. Opprettelse av studieplasser diskuteres i de fylkeskommunale yrkesopplæringsnemndene, og besluttes politisk i fylkestingene etter innstilling fra de fylkeskommunale utdanningsmyndighetene. Det er uklart hvordan dette skal fungere når det kommer private aktører inn i bildet. Friskolenes opprettelse av skoleplasser må samordnes med opprettelse av skoleplasser innen de offentlige skolene. Dette vil kreve et samarbeid og en kommunikasjon mellom friskolene og de offentlige skolene, fylkeskommunene, og yrkesopplæringsnemndene.

YS har over flere år vært opptatt av at det må arbeides for et bedre samsvar mellom den kompetansen vi bruker ressurser på å utvikle, og kompetansen arbeids- og samfunnsliv vil ha behov for. Allerede i dag mener vi at antall skoleplasser innen de ulike studieretningene i for stor grad styres av elevenes ønsker. Vi er derfor redde for at private yrkesfaglige skoler kan være med på å forsterke dette hvis det ikke tas grep for å samordne antall skoleplasser innen de ulike fagområdene.

Profilskoler

Når det gjelder opprettelse av profilskoler med utgangspunkt i alternativ pedagogikk, anser YS dette som en videreføring av dagens ordning. Vi registrerer at det er et ønske om å utvide ordningen til flere pedagogiske retninger. Forutsetningen for en slik utvidelse må etter vårt syn baseres på at det skal være en anerkjent pedagogikk, at kvaliteten er jevn god med opplæring i offentlig skole, og at den alternative pedagogikken har relevans. Det må være en pedagogikk som har en særegenhet i forhold til andre tilbud.

Når det gjelder profilskoler med utgangspunkt i et særskilt fag/emne, anses høringsbrevet å være noe upresist. I høringsbrevet står det: «Med profilskoler tenker departementet først og fremst på skoler som ønsker å rette spesiell faglig oppmerksomhet innenfor emnene realfag, idrett, språk, eller kunst og kultur.» Her kan det være fornuftig med en klarere definisjon for å avgrense, slik at begrep og innhold ikke flyter ut.

Vg3 i skole på yrkesfaglige friskoler

Departementet ber høringsinstansene om å ta stilling til om yrkesfaglige friskoler skal ha mulighet til å tilby Vg3 i skole for de som ikke får læreplass.

Ideelt sett bør alle ungdommer som søker og gjennomfører de to første årene innen en yrkesfaglig studieretning, få læreplass som kan føre fram til fagbrev. Det er etter vårt syn ikke ønskelig med ett års opplæring i skole i faget fordi denne opplæringen vanskelig kan erstatte to års opplæring i

bedrift. Det er heller ikke fra vår side ønskelig å tilby påbygg til generell studiekompetanse som et alternativ til å fullføre en yrkesfaglig utdanning.

YS mener at det skal være et godt samsvar mellom de skoleplassene som opprettes og de læreplassene som tilbys. Vi ønsker ikke en overproduksjon av kompetanse innen utdanninger arbeidsmarkedet ikke etterspør. Dette har vært sentralt i vårt standpunkt innen dimensjoneringsproblematikken. Dette gjelder både i videregående utdanning og i universitets- og høyskoleutdanningene. En yrkesfaglig friskole må derfor ha det samme ansvaret som den offentlige skole til å dimensjonere skoleplassene i forhold til tilgang på læreplasser, slik at de som starter en yrkesfaglig utdanning har mulighet til å fullføre etter 2+2-modellen. Dessverre er realitetene slik at det er vanskelig å få til et system der det er fullt samsvar mellom tilgang på læreplasser og søkere til læreplass. Det vil derfor være behov for et alternativt opplæringstilbud for de ungdommer som har gjennomført Vg2 og som ikke får læreplass. Når dette gjelder ungdom som gjennomfører Vg2 på en friskole, er det etter vårt syn rimelig at det er friskolen som også tar ansvar for at ungdommen får fullført utdanningen som ligger i retten til videregående opplæring, og at dette ansvaret ikke tilbakeføres til den offentlige skolen.

Når dette er sagt, vil vi imidlertid også tilføye at vi vil finne det underlig hvis en yrkesfaglig friskole som er etablert med utgangspunkt i en argumentasjon om behov for å styrke et fagområde og med støtte fra bransjen, ikke finner tilstrekkelig antall læreplasser i den aktuelle bransjen i forhold til det antall skoleplasser som er etablert. Hvis det i praksis blir slik at en yrkesfaglig friskole har et gjentakende problem med at deres elever ikke får læreplass, mener vi at dette må være et grunnlag for å vurdere om skolen skal få fortsette å tilby en opplæring på Vg1 og Vg2.

Etablering av grunnskoler som utløses etter vedtak om nedleggelse av kommunale skoler

YS mener at det må være en god balanse mellom offentlige skoler og friskoler. Etablering av friskoler skal ikke gå på bekostning av offentlige skoler på en slik måte at et offentlig skoletilbud ikke blir et alternativ for elevene. Dette gjelder både i grunnskolen og i den videregående skole.

YS ser de utfordringer det redegjøres for i høringsnotatet når private grunnskoler etableres som en direkte følge av et kommunalt vedtak om nedleggelse av en offentlig grunnskole. Nedleggelse av offentlige grunnskoler har ofte sin begrunnelse i skolens størrelse med de konsekvenser dette har for både økonomi og pedagogikk. Kommunene har ansvaret for det totale skoletilbudet i kommunen og den samlede økonomi. Vi ser at det totale offentlige skoletilbudet i en kommune kan bli påvirket negativt både når det gjelder økonomi og pedagogikk hvis den nedlagte skolen blir erstattet av en nyetablert friskole. YS vil derfor støtte departementets forslag om å innføre en nedre grense for antall elever for både å etablere og opprettholde en friskoles godkjenning.

Forholdet mellom offentlige og frittstående videregående skoler

I høringsnotatet sier departementet at de er av den oppfatning at antall elever i friskoler ikke vil utgjøre en vesentlig andel av elevmassen i fylkeskommunen, og at det derfor i praksis ikke vil være en aktuell problemstilling at et offentlig skoletilbud vil falle bort ved opprettelse av en friskole, eller at nedleggelse av en friskole vil føre til problemer for den offentlige skolen som må overta ansvaret for elevene.

YS deler langt på vei departementets argumentasjon når det gjelder de studiespesialiserende utdanningsprogrammene, fordi disse i de fleste fylkeskommuner utgjør mer enn 50 % av elevmassen. Innen de yrkesfaglige studieprogram er situasjonen derimot annerledes, og YS deler derfor ikke departementets syn.

I de fleste fylkeskommunene vil det være et begrenset antall skoleplasser innen store deler av det yrkesfaglige tilbudet. Dette kan gjelde på Vg1, men i særlig grad på Vg2. Også i de store byene, er det innen en rekke fag bare en eller to klasser. Selv om antall skoleplasser/elever ved en friskole vil være en liten andel av det samlede antallet skoleplasser/elever i den offentlige skolen, er vi av den oppfatning at dette blir et galt sammenligningsgrunnlag. Forholdet mellom antall skoleplasser/elever ved en yrkesfaglig friskole må sammenlignes med antall skoleplasser/elever innenfor det samme fagområdet.

Vi vil i denne sammenheng peke på den foreliggende søknaden om å opprette en yrkesfaglig friskole for kokk- og servitør i Oslo. Skolen har en målsetting om 30 elever, som er det samme antall skoleplasser som er i den offentlige skolen i Oslo. Med mindre en skulle greie å doble rekrutteringen til denne studieretningen, vil en friskole i praksis overta hele elevgrunnlaget for denne utdanningen. YS har i denne sammenheng påpekt at det er uheldig hvis opprettelse av en yrkesfaglig friskole medfører at en studieretning ikke får tilstrekkelig søknad og elevgrunnlag til å være et tilbud i den offentlige skole. Dette vil i praksis si at ungdom som ønsker en utdanning som kun tilbys av en yrkesfaglig friskole, blir fratatt dette valget hvis eleven ikke har mulighet til å finansiere skolepengene eller av andre grunner ikke ønsker å gå på en privat skole.

YS mener at vårt syn er i overensstemmelse med departementets lovendringsforslag i § 2-1 «En skole skal ikke få godkjenning dersom etableringa vil medføre negative konsekvensar for det offentlege skoletilbodet eller andre særlege grunnar tilseier at skolen ikkje bør godkjennast.»

Kap 7- Behovet for å endre reglene for inntak og opplæring av voksne

Departementet ber om høringsinstansenes synspunkter på om loven bør åpnes for at det kan godkjennes frittstående videregående skoler spesielt organisert for voksne med rett til videregående opplæring.

YS er av den oppfatning at voksne skal ha den samme tilgangen til videregående opplæring som ungdom når det gjelder kvalitet,

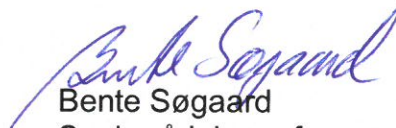
valgmuligheter og relevans, og i henhold til slik retten er regulert i Opplæringslovens § 4 A-3.

YS er kjent med at fylkeskommunene i dag delvis sørger for videregående opplæring for voksne i egen regi, og delvis ved å kjøpe plasser gjennom studieforbund eller andre private tilbydere. For oss er det vesentligste at voksne faktisk får det studietilbudet de har krav på innen rimelig tid. I og med at fylkeskommunene allerede med dagens lovverk har anledning til å knytte til seg private aktører for å dekke etterspørselen etter og behovet for videregående opplæring for voksne, ser vi ikke at det skulle være behov for å åpne for godkjenning av frittstående videregående skoler spesielt organisert for voksne.

Med vennlig hilsen
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - YS

Jorunn Berland
YS-leder

Bente Sogaard
Seniorrådgiver - fagansvarlig
utdanning og kompetanse